MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

GHID
pentru începerea cursurilor în anul școlar 2020-2021

Propuneri de scenarii pentru învățământul gimnazial și liceal

Machetat la
Editura Didactică și Pedagogică S.A.

GHID PENTRU ÎNCEPEREA CURSURILOR ÎN ANUL ȘCOLAR 2020-2021 PROPUNERI DE SCENARII PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNTUL GIMNAZIAL ȘI LICEAL

Principii de selectare și organizare a scenariilor:

Noul an școlar este posibil ca la început să se desfășoare în cadrul unui scenariu și să fie nevoie, la un moment dat, ca opțiunea inițială să fie schimbată, ca urmare a dinamicii criteriilor care au stat la baza primei opțiuni.

1. Decizia cu privire la scenariu sau la combinația de scenarii se ia la nivelul unității de învățământ, cu consultarea inspectoratului școlar; CJSU/CMBSU aprobă aplicarea unui scenariu, în funcție de situația epidemiologică din fiecare moment, potrivit recomandărilor Ministerului Sănătății.
2. Scenariile pot fi schimbate între ele sau adaptate pe parcursul anului școlar, în funcție de modificările de context locale sau naționale.
3. În toate scenariile va exista o componentă online, adaptată contextului, cel puțin pentru menținerea contactului cu elevii absenți, chiar și din motive independente de pandemie.

Scenariile sunt:

- **Scenariul verde**, numit în continuare S1, care constă în desfășurarea cursurilor cu prezența fizică a elevilor și a cadrelor didactice;
- **Scenariul galben**, numit în continuare S2, care constă în desfășurarea cursurilor cu prezența fizică parțială a elevilor și a cadrelor didactice și online parțial; excepție fac clasele a VIII-a și a XII-a/a XIII-a, care participă la cursuri zilnic cu prezență fizică (v. scenariul verde).

- **Scenariul roșu**, numit în continuare S3, care constă în desfășurarea cursurilor complet online.

Aplicarea scenariilor:

Conform principiului 3 (trei) de mai sus, în vederea flexibilizării și pregătirii sistemului pentru situații viitoare, chiar și în cazul S1, cadrele didactice vor participa la formări pentru folosirea instrumentelor de comunicare online la ore și în intervalele dintre ore.

Pentru S1 și S2, se vor lua măsuri de organizare a orarului, **a spațiilor din unitățile de învățământ și a rutelor de circulație a elevilor și a personalului care să țină cont de recomandările Ministeriul Sănătății, referitoare la combaterea răspândirii virusului COVID 19**. Unitățile de învățământ vor putea adapta **recomandările următoare** la contextul propriu, cu informarea inspectoratelor școlare:

a) Pauzele dintre ore vor fi de 5 (cinci) minute, numai pentru schimbarea claselor, de către cadrele didactice, iar orele vor fi de 55 de minute. În acest interval de 55 de minute, fiecare clasă, conform unei organizări la nivel de palier (zona deservită de o toaletă) va avea o pauză de 10-15 minute. Pauzele vor fi organizate astfel încât să nu se intersecteze elevii de la clase diferite și folosirea toaletelor să fie făcută în condiții de distanțare;

b) Pentru elevii care nu merg la toaletă, în aceste pauze individualizate pentru fiecare clasă, cadrul didactic va organiza activități recreative în clasă sau, dacă este posibil, fără intersectarea cu alte clase, în aer liber, activități care să includă mișcare;

c) Personalul didactic și nedidactic va supraveghea circulația elevilor și a cadrelor didactice pentru respectarea distanțării fizice și a tuturor măsurilor, astfel încât să nu existe apropiere între elevi din clase diferite, respectiv cadre didactice și elevi în afara sălilor de clasă;

d) În pauzele comune, de 5 (cinci) minute, este permisă numai circulația profesorilor pe holuri, de la o clasă la alta. Elevii rămân în sălile proprii de clasă;

e) În cazul folosirii unor cabinete sau laboratoare, pauzele comune de 5 minute sunt destinate dezinfectării acestora pentru noile clase/grupe care le vor folosi. Deplasarea elevilor către și dinspre aceste săli se face la începutul și la sfârșitul orelor de 55 de minute, însoțiți de către cadrul didactic;

f) Toate cadrele didactice vor folosi cataloage proprii (agende), unde vor înregistra notele și absențele elevilor. Transferul acestor înregistrări în cataloagele claselor se face după un program stabilit la nivelul unității de învățământ, pentru reducerea riscurilor asociate unei aglomerări de cadre didactice în cancelarii și a atingerii cataloagelor de către diferite cadre didactice pe parcursul aceleiași zile. Pe cât posibil, se va folosi comunicarea la distanță pentru informarea profesorilor diriginți și a părinților sau, unde este posibil, catalogul electronic.

Propunere: Orar organizat modular

În cazul tuturor celor 3 scenarii, organizarea modulară a orarului prezintă avantaje evidente:

- reducerea riscurilor asociate apropierii fizice în cazul S1 și S2 (profesorii vin în contact cu mai puține clase într-o perioadă de timp);
- reducerea efortului elevilor în cazul tuturor scenariilor, prin scăderea numărului de discipline care necesită concentrarea lor și efectuarea de teme pentru acasă într-un interval de timp;
- flexibilizarea orarului în S3, prin reducerea numărului de profesori (2 sau 3) cu care o clasă lucrează într-o săptămână și reducerea numărului de clase cu care un profesor lucrează într-o săptămână.

Explicații:

- Orarul modular se poate realiza cel puțin pe parcursul unui semestru, prin însumarea orelor de la fiecare disciplină și programarea unor perioade (module);
- Într-o perioadă, elevii au câte 2 (două) ore pe zi, în fiecare zi, la o disciplină. Elevii au astfel, în funcție de planurile-cadru ale clasei respective, numai 2 (două) sau 3 (trei) discipline simultan.
- La discipline cu un număr mare de ore pe săptămână se organizează câte 2 (două), 3 (trei) sau 4 (patru) module pe semestru; de exemplu, pentru 4 (patru) ore pe săptămână, în 17 săptămâni sunt 68 de ore care pot fi planificate în 2 (două) module de câte 2 (două) săptămâni și unul de (aproape) 3 (trei) săptămâni.

Realizarea orarului este la decizia fiecărei unități de învățământ. Pentru adoptarea unui orar modular, nu este nevoie de modificări legislative.

Scenariul verde

Pentru învățarea în școală, se adoptă măsurile de siguranță recomandate de către Ministerul Sănătății, în funcție de contextul fiecărei unități de învățământ.

În situații justificate de risc pentru elevi sau alte persoane care locuiesc împreună cu aceștia, părinții pot stabili împreună cu reprezentanții unității de învățământ aplicarea unor scenarii alternative pentru copiii proprii, în perioade determinate de timp . În funcție de numărul acestor cazuri, este posibil ca existența acestor situații să favorizeze rezolvarea problemelor de spațiu în vederea menținerii distanței de siguranță pentru elevii care vin la școală.

În cazul unor contexte care favorizează adoptarea S2, clasele de sfârșit de ciclu, care urmează să aibă examene și clasele formate din elevi de început de ciclu de învățământ, care nu se cunosc între ei, respectiv cadre didactice, vor avea prioritate pentru aplicarea S1.

Unitățile de învățământ care dispun de resursele necesare pot adapta S1 la forme mai flexibile care să reducă riscurile asociate pandemiei. Pot fi preluate elemente din organizarea S2 pentru unele clase sau grupuri de elevi sau pentru protejarea unor elevi sau cadre didactice care sunt supuse unui risc epidemiologic ridicat și ar putea preda de la distanță claselor de elevi, în condițiile în care poate fi organizată comunicarea între elevii aflați în clasă și cadrul didactic aflat acasă sau în carantină, respectiv între cadrul didactic și elevii aflați în clasă, pe de o parte, și elevii aflați acasă, pe de altă parte.

În funcție de resursele disponibile, va fi încurajată utilizarea formei electronice a manualelor și a materialelor auxiliare și se va reduce la minimum transmiterea de materiale în format fizic între elevi și cadrele didactice.

Scenariul galben

Învățarea prin combinarea prezenței fizice și a activității online are mai multe forme. Se vorbește despre *blended learning* atunci când sunt alternate etapele de prezență cu etapele de activități online și despre *hybrid learning* atunci când elementele de tip online sunt folosite ca sprijin pentru învățarea

cu prezența fizică, uneori fiind uzitate elementele online chiar în timpul orelor, alteori ca sprijin pentru comunicare și exersare între ore. În practică, sistemul de învățământ va avea nevoie de alternativa online pentru:

- Reducerea numărului de elevi prezenți efectiv în clasă, în vederea respectării distanțării fizice;
- Comunicarea cu elevii sau profesorii care nu pot sau cărora nu le este permis să vină la școală;
- Completarea explicațiilor și a exercițiilor de la clasă cu alternative online accesibile oricând.

În organizarea eficientă a S2, se va ține seamă de condițiile locale. Orientativ, presupunem că o parte dintre elevii unei clase sunt prezenți la școală, în timp ce colegii lor participă la aceleași cursuri online, în timp real și în interacțiune cu cadrele didactice și colegii sau urmăresc orele după înregistrarea și încărcarea lor pe un grup online, la care au acces numai membrii comunității respective. În orice situație, este nevoie de acordul cadrului didactic, conform prevederilor LEN, iar elevii și părinții trebuie informați în legătură cu consecințele legale ale distribuirii acestor înregistrări în afara grupului, respectiv fără acordul cadrului didactic și al părinților elevilor. Înregistrările lecțiilor sunt destinate strict elevilor din clasa respectivă și nici părinții acestora nu au permisiunea de a le accesa fără acordul cadrului didactic și al părinților tuturor celorlalți elevi.

Pentru reducerea contactului inutil între elevi, îndeosebi în orașele mari, cu număr maxim de elevi la clasă, este recomandabilă împărțirea claselor în jumătăți fixe, fără posibilități de „transfer". De exemplu, în loc de clasele a IX-a A și a IX-a B, vor exista clasele 9A1, 9A2, 9B1, 9B2 șamd. Prin această procedură, fără a se interveni asupra catalogului claselor, elevii din 9A1 nu vor intra în contact fizic în perioada restricțiilor impuse de pandemie nici cu cei din 9A2, nu numai cu cei din 9B. Didactic, este de preferat ca în săptămâna 1 (întâi) de cursuri să participe fizic 9A1 și online 9A2, apoi în săptămâna 2 (a doua), fizic 9A2 și online 9A1 șamd. Dacă autoritățile sanitare consideră că fiind mai sigur ca perioadele de alternare să fie mai lungi, de 2 (două) sau 3 (trei) săptămâni, unitățile de învățământ se pot adapta acestor cerințe.

În general, prin reducerea contactului la comunități mai mici, în cazul depistării unor cazuri de persoane infectate, numărul celor afectați de măsura carantinării va fi mai mic.

Scenariul roșu

În cazul localităților mici, unde contactul între elevi în timpul lor liber nu poate fi evitat, unitățile de învățământ au libertatea de a decide adaptarea scenariului la realitate, pentru a nu duce în formal măsurile de siguranță din școală.

Unitățile de învățământ sunt încurajate să organizeze folosirea unor platforme comune de către toată colectivitatea școlară, scop pentru care se vor organiza activități de formare inclusiv la nivelul unității de învățământ, prin care cadrele didactice mai experimentate în folosirea platformelor online vor asigura transferul de competențe către colegi.

Unitățile de învățământ vor realiza baze de date care să cuprindă informații complete privind resursele de care dispun cadrele didactice și elevii, inclusiv informații referitoare la prezența camerelor video pe echipamentele respective și a lățimii de bandă de internet disponibile. În funcție de resursele disponibile, elevii vor avea obligația de a se conecta la comunicarea online în forma solicitată de către cadrul didactic în fiecare moment, cu sau fără imagine.

Comunicarea online în cadrul orelor reprezintă un spațiu privat, accesibil numai comunității respective, formate din elevii clasei sau grupei și cadrul didactic. În măsura în care spațiul de acasă disponibil permite, părinții, frații elevilor sau alte persoane prezente în locuință trebuie să asigure intimitatea și liniștea elevului aflat la cursuri online. Cadrele didactice vor îndruma părinții cu privire la conduita optimă referitoare la sprijinirea elevilor.

În vederea sprijinirii dezvoltării competențelor de scriere, în măsura în care resursele materiale și de timp permit, cadrele didactice de la toate disciplinele vor favoriza, în cadrul comunicării în scris de tip „chat” cu elevii, folosirea diacriticelor și a propozițiilor formate din cuvinte întregi, fără prescurtări. Dezvoltarea competențelor TIC de către toți elevii poate fi promovată cu această ocazie, inclusiv în sensul competențelor de a găsi surse online credibile de informații în domeniul fiecărei discipline și de a deosebi între calitatea unor surse și a altora.

Cadrele didactice pot adapta planificările calendaristice în sensul

favorizării pentru perioada S3 a acelor competențe și conținuturi care nu au/au mai puțin de suferit în abordarea online și concentrarea exersării celorlalte competențe și conținuturi pentru perioadele de aplicare a S1 sau S2.

Durata orelor va fi cea reglementată, însă cadrele didactice vor împărți orele în așa fel încât o bună parte din oră să fie dedicată realizării de activități de către elevi, individual sau în grupe, ale căror rezultate să fie transmise cadrului didactic, de preferat, până la sfârșitul orei curente, cu asigurarea unui feedback din partea profesorului, în aceeași oră sau în ora următoare. În acest fel se poate evita pasivizarea elevilor, se reduce timpul alocat unor prezentări online realizate de către profesor și se poate evalua activitatea elevilor la ore. Activitatea cadrului didactic nu se concentrează asupra unor prezentări în timpul orei, ci este de preferat ca aceasta să se desfășoare preponderent înaintea orelor, pentru pregătirea sarcinilor de lucru pentru elevi, astfel încât aceștia să înțeleagă și să își dezvolte competențele prevăzute în programe prin rezolvarea unor sarcini de lucru. Se recomandă stabilirea unor repere de timp alocat activităților elevilor în afara orelor (echivalentul temelor pentru acasă) prin colaborare între cadrele didactice care constituie consiliul clasei sau prin stabilirea unor reguli generale în Consiliul profesoral, care să țină cont de ponderea orelor pentru fiecare disciplină în planurile-cadru și de clasa în care se află elevii, respectiv vârsta lor și apropierea unor examene.

Principii de selectare și organizare a scenariilor

1. Decizia cu privire la scenariu sau la combinația de scenarii *se ia la nivelul unității de învățământ*, cu consultarea / informarea inspectoratului școlar.

2. Scenariile pot fi schimbate între ele sau adaptate pe parcursul anului școlar, în funcție de modificările de context (locale sau naționale).

3. În toate scenariile va exista o componentă online, adaptată contextului, cel puțin pentru menținerea contactului cu elevii absenți, chiar și din motive independente de pandemie.

4. Părinții elevilor vor comunica, de asemenea, contextul epidemiologic al fiecărei familii și riscurile (dacă elevii înșiși sau alte persoane care locuiesc cu elevii prezintă risc epidemiologic crescut din cauza unor condiții medicale specifice).

Scenariul verde –S1, constă în desfășurarea cursurilor cu prezența fizică a elevilor și a cadrelor didactice;

Scenariul galben – S2, constă în desfășurarea cursurilor cu prezența fizică parțială a elevilor și online parțial (clasele de sfârșit de ciclu, conform S1)

Scenariul roșu – S3, constă în desfășurarea cursurilor complet online

Procedură de alegere a scenariilor:

1. Analiza statisticilor care oferă informații cu privire la contextul specific fiecărei unități de învățământ

- capacitatea de a respecta reglementările privind siguranța epidemiologică (prevederile MS și MEC);
- număr de elevi în clase;
- număr de schimburi;
- transport școlar;
- Internat;
- infrastructura școlilor;
- resurse umane, pregătirea resurselor umane;
- echipamente IT și conexiune la internet pt elevi și profesori;
- competențele elevilor pt cursuri online;
- orice alte elemente relevante pe plan local.

2. Inspectoratele școlare oferă consiliere în vederea stabilirii scenariului adecvat unității de învățământ respective.

3. Școlile analizează, în baza criteriilor, care este scenariul favorabil și îl adaptează la contextul propriu.

4. Inspectoratele școlare monitorizează și verifică aplicabilitatea opțiunii școlilor pentru un anumit scenariu/scenariile alese,respectiv trecerea dintr-un scenariu în altul; CJSU aprobă

Aplicarea scenariilor:

Conform principiului 3 (trei) de mai sus, în vederea flexibilizării și pregătirii sistemului pentru situații viitoare, chiar și în cazul S1, cadrele didactice vor participa la formări pentru folosirea instrumentelor de comunicare online la ore și în intervalele dintre ore. Pentru S1 și S2, se vor lua măsuri de organizare a orarului, a spațiilor din unitățile de învățământ și a rutelor de circulație a elevilor și a personalului, care să țină cont de reglementările în vigoare referitoare la combaterea răspândirii COVID 19. Unitățile de învățământ vor putea adapta recomandările următoare la contextul propriu, în acord cu inspectoratele școlare:

a) Pauzele dintre ore vor fi de 5 minute, numai pentru schimbarea claselor de către cadrele didactice, iar orele vor fi de 55 de minute. În acest interval de 55 de minute, fiecare clasă, conform unei organizări la nivel de palier (zona deservită de o toaletă) va avea o pauză de 10-15 minute. Pauzele vor fi astfel organizate, încât să nu se intersecteze elevii de la clase diferite și folosirea toaletelor să fie făcută în condiții de distanțare;

b) Pentru elevii care nu merg la toaletă în aceste pauze individualizate pentru fiecare clasă, cadrul didactic va organiza activități recreative în clasă sau, dacă este posibil, fără intersectarea cu alte clase, în aer liber, activități care să includă mișcare pe cât posibil;

c) Personalul didactic/didactic auxiliar/nedidactic va supraveghea circulația elevilor și a cadrelor didactice pentru respectarea distanțării și a tuturor măsurilor, astfel încât să nu existe apropiere între elevi din clase diferite, respectiv cadre didactice și elevi în afara sălilor de clasă;

d) În pauzele comune, de 5 minute, este permisă numai circulația profesorilor pe holuri, de la o clasă la alta. Elevii rămân în sălile de clasă proprii;

e) În cazul folosirii unor cabinete sau laboratoare, pauzele comune de 5 minute sunt destinate dezinfectării acestora pentru noile clase/grupe care le vor folosi. Deplasarea elevilor către și dinspre aceste săli se face la începutul și la sfârșitul orelor de 55 de minute, însoțiți de către cadrul didactic;

f) Toate cadrele didactice vor folosi cataloage proprii (agende), unde vor înregistra notele și absențele elevilor. Transferul acestor înregistrări în cataloagele claselor se face la mijlocul și la sfârșitul semestrului, după un program stabilit la nivelul unității de învățământ, pentru reducerea riscurilor asociate unei aglomerări de cadre didactice în cancelarii și atingerii cataloagelor de către diferite cadre didactice pe parcursul aceleiași zile. Pe cât posibil, se va folosi comunicarea la distanță pentru informarea profesorilor diriginți și a părinților (e-mail, cataloage electronice etc.)

Orar organizat modular

În cazul tuturor celor 3 (trei) scenarii, organizarea modulară a orarului prezintă avantaje evidente:
- reducerea riscurilor asociate apropierii fizice în cazul S1 și S2 (profesorii vin în contact cu mai puține clase într-o perioadă de timp);
- reducerea efortului elevilor în cazul tuturor scenariilor, prin scăderea numărului de discipline care necesită concentrarea lor și efectuarea de teme pentru acasă într-un interval de timp;
- flexibilizarea orarului în S3, prin reducerea numărului de profesori (2 sau 3) cu care o clasă lucrează într-o săptămână și reducerea numărului de clase cu care un profesor lucrează într-o săptămână.

a) Orarul modular se poate realiza cel puțin pe parcursul unui semestru, prin însumarea orelor de la fiecare disciplină și programarea unor perioade (module)

b) Într-o perioadă, elevii au câte 2 (două) ore pe zi, în fiecare zi, la o disciplină. Elevii au astfel, în funcție de planurile-cadru ale clasei respective, numai 2 (două) sau 3 (trei) discipline simultan

c) La discipline cu un număr mare de ore pe săptămână se organizează câte 2 (două), 3 (trei) sau 4 (patru) module pe semestru; de exemplu, pentru 4 ore pe săptămână, în 17 săptămâni sunt 68 de ore, care pot fi planificate în 2 (două) module de câte 2 săptămâni și unul de (aproape) 3 (trei)săptămâni

Realizarea orarului este la decizia fiecărei unități de învățământ. Pentru adoptarea unui orar modular nu este nevoie de modificări legislative.

Exemple de aplicare a scenariilor:

1) În localitatea X există circa 20.000 de locuitori și la Școala Gimnazială Y învață circa 1260 de elevi distribuiți în câte 5 (cinci) clase/ generație. Conform situației epidemiologice locale, este favorizat scenariul verde.

Elevii din ciclul primar vor veni la școală în intervalul orar 8-12. Ei ocupă aproape integral spațiile disponibile. În plus, având în vedere riscurile, se decide ca întreg ciclul gimnazial să fie separat de orice contact cu elevii din ciclul primar. Pentru o dezinfectare a spațiilor, se prevede intervalul orar 12-13. Unitatea de învățământ decide ca elevii din clasele a V-a și a VIII-a să fie repartizați în spațiile cele mai mari și să participe la cursuri conform S1. Se constată că există, în fiecare clasă, între 5 (cinci) și 10 (zece) elevi care din motive de risc epidemiologic vor participa la cursuri potrivit S3. În aceste condiții, se constată că unele din clasele a VI-a și a VII-a, repartizate în săli mari, pot participa la cursuri conform S1, fără a fi nevoie de împărțirea pe grupe pentru S2. Celelalte clase participă la cursuri conform S2.

Pentru reducerea și mai mult a riscurilor, se optează pentru un orar modular. La 3 (trei) săptămâni de la desfășurarea cursurilor în acest sistem, se constată un focar de infecție la una din clasele a V-a și la o clasă a VII-a, unde învață un frate al elevului din clasa a V-a. Având în vedere măsurile de reducere a contactului între elevi și profesori prin adoptarea orarului modular, după consultarea autorităților sanitare, se constată că, în afară de cele două clase, mai este nevoie de trecerea pe S3 numai a 6 (șase) alte clase cu care au venit în contact prin intermediul cadrelor didactice, iar cadrele didactice afectate vor preda online inclusiv claselor care se află în școală în continuare, deoarece unitatea de învățământ are resursele necesare.

2) Localitatea X este un sat aflat într-o zonă izolată. Având în vedere modul de conviețuire al comunității respective, unitatea de învățământ decide aplicarea S1, deoarece izolarea elevilor la școală ar fi inutilă, câtă vreme este inexistentă în restul timpului. Pentru reducerea riscurilor în privința cadrelor didactice, se optează pentru un orar modular. Dacă școala dispune de dotarea necesară, în special pentru cadrele didactice cu risc epidemiologic ridicat, se pot pune la dispoziție mijloacele tehnice necesare pentru transmiterea lecțiilor și interacțiunea de la distanță cu elevii aflați în clase.

3) Localitatea X este un oraș foarte mare, iar Liceul Y are circa 1600 de elevi în clase de gimnaziu și de liceu. Sunt probleme cu spațiile, iar situația epidemiologică ar favoriza S1. Se aplică S1 combinat cu un orar modular până când apar unele cazuri de infectare. Din acel moment, clasele și cadrele didactice afectate trec pe S3, iar celelalte clase, pe S2, cu excepția claselor a VIII-a și a XII-a, neafectate, care rămân pe S1.

Grupul de autori

Sorin **Giurumescu**
Corina **Ceamă**
Virginia **Rențea**